

Vesilahden kunnan esi – ja perusopetuksen opiskeluhuoltosuunnitelma

Päivitetty 5.5.2025

Sisällys

.....	1
Vesilahden kunnan esi – j a perusopetuksen opiskeluhooltosuunnitelma.....	1
Johdanto.....	4
1 Opiskeluhooltopalvelut.....	4
1.1 Opiskeluhoollon kokonaistarve ja palveluiden mitoitus	6
1.2 Koulupsykologi	6
1.3 Koulukuraattori	7
1.4 Kouluterveydenhuolto.....	8
Lääkitys koulupäivän aikana.....	9
Lääkehoidon järjestäminen koulussa.....	10
2. Opiskeluhoollon toiminnan muodot.....	10
2.1 Yhteisöllinen opiskeluhoolto ja sen toimintatavat	10
Koulukohtaisen opiskeluhooltoryhmän toimintatavat ja käytännöt	11
Yhteistyö oppilaan ohjauksessa, koulutuksen siirtymävaiheissa sekä jatko-opintojen suunnittelussa	12
Yhteistyö oppilaskohtaisen tuen, joustavan perusopetuksen, lastensuojelullisten toimenpiteiden, sairaalaopetuksen sekä muiden hyvinvointia tukevien tahojen yhteydessä...	15
2.2 Yksilökohtaisen opiskeluhoollon järjestäminen	17
Opiskeluhooltokertomusten laatiminen ja säilytys	18
3. Turvallinen arki.....	19
3.1 Koulun järjestyssäännöt	20
3.2 Poissaolojen seuraaminen, niistä ilmoittaminen ja niihin puuttuminen.....	21
3.3 Tapaturmien ehkäiseminen sekä ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus.....	21

3.4 Tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen	22
3.5 Koulukuljetusten odotusaikoja ja turvallisuutta koskevat ohjeet.....	23
3.6 Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä	23
Kiusaamisen ehkäiseminen	25
Toiminta riita-, väkivalta- ja kiusaamistilanteissa	26
Kiusaamistilanteeseen puuttumisen toimintamalli:	28
3.7 Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa	29
3.8 Suunnitelma yksinäisyyden vähentämiseksi.....	30
3.9 Suunnitelma istumisen vähentämiseksi ja fyysisen aktiivisuuden lisäämiseksi	31
4. Opiskeluhuollon yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa	33
5. Opiskeluhuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen	33
LIITE 1: Yhteisöllisen opiskeluhuollon vuosikello.....	35

Johdanto

Opiskeluhuollosta säädetään lailla; laki oppilas -ja opiskeluhuollosta (1287/2013). Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki on muutettu joidenkin säännösten osalta vuoden 2023 alusta liittyen opiskeluhoitopalveluiden siirtymiseen kunnista hyvinvointialueille (377/2022). Koulutuksen järjestäjän on laadittava opiskeluhoitokokonaisuuden toteuttamiseksi koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelma. Vesilahden esi – ja perusopetuksen opiskeluhoitosuunnitelma korvaa aiemmat koulukohtaiset opiskeluhoitosuunnitelmat, jotka poistuvat laista ja Opetushallituksen valtakunnallisista määräyksistä.

Suunnitelma sisältää yleisesti määrättyjä sekä paikallisesti päätettyjä asioita, ja se perustuu voimassa olevaan lainsäädäntöön kuten opiskeluhoitolakiin ja opetussuunnitelman perusteisiin.

1 Opiskeluhoitopalvelut

Opiskeluhoitolla tarkoitetaan opiskelijan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa oppilaitosyhteisössä. Opiskeluhoitokokonaisuutena on edistää oppilaan kokonaisvaltaista kehitystä, terveyttä, hyvinvointia ja oppimista. Opiskeluhoito liittyy koulun henkilöstön kasvatus- ja opetustehtävään. Opiskeluhoito on kaikkien kouluyhteisössä työskentelevien tehtävä. Koulun opiskeluhoitokokonaisuutta johtaa rehtori. Opiskeluhoitoa on sekä perusopetuslaissa tarkoitettu oppilashuolto että lukiolaissa ja ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettu opiskelijahuolto.

Vesilahden kunnassa toimii kolme perusopetuksen yksikköä: Vesilahden yhtenäiskoulu, Narvan koulu sekä Ylämäen koulu. Vesilahden kunnassa Pirkanmaan hyvinvointialue hoitaa opiskeluhoitopalvelut. Opiskeluhoitopalveluihin kuuluu Vesilahden kunnassa yksi koulupsykologi, yksi koulukuraattori, 2 kouluterveydenhoitajaa sekä koululääkäri.

Koulupsykologin ja -kuraattorin asiakkaisiin kuuluvat esikoululaiset - 9. -luokkalaiset oppilaat. Kouluterveydenhoitajan asiakkaita ovat 1.–9. luokkien oppilaat esikoululaisten kuuluessa neuvolatoiminnan piiriin. Pirkanmaan hyvinvointialue tarjoaa myös terveyskeskuspsykologin, päihdesairaanhoidajan ja psykiatrisen sairaanhoidajan palveluja. Nuorisotoimen alaisuudessa työskentelee kaksi nuoriso-ohjaajaa, etsivä nuorisotyöntekijä, harrastustoiminnasta ja koulunuorisotyöstä vastaava erityisnuorisotyöntekijä sekä vastaava nuorisotyöntekijä.

Vesilahden kunnan monialainen opiskeluhuollon ohjausryhmä vastaa opetuksen ja koulutuksen järjestäjäkohtaisesta opiskeluhuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista.

Koulujen opiskeluhuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista vastaavat oppilaitoskohtaiset opiskeluhoitoryhmät. Yksittäisen oppilaan tai tietyn oppilas- tai opiskelijaryhmän tuen tarpeen selvittämiseen ja opiskeluhuollon palvelujen järjestämiseen liittyvien asioiden käsittelemistä varten kootaan monialainen asiantuntijaryhmä tapauskohtaisesti.

Opiskeluhoolto toimii Vesilahdessa monialaisesti. Oppilaan ja huoltajan sekä kasvatus- ja opetustoimen, sosiaali- ja terveystoimen sekä nuoriso- ja liikuntatoimen keskinäinen yhteistyö rakentaa toimivan perustan yhteiselle hyvinvointityölle. Monialaiset osaajat toimivat yhteistyössä keskinäistä konsultaatiota hyödyntäen. Palvelut suunnataan yhteisölle ja yksilölle. Koulun vastuulla on oppilaan ja huoltajan tiedottaminen ja ohjaaminen opiskeluhuollon palveluihin. Opiskeluhuollon keskeiset yhteistyötahot ovat:

- Nuorisotoimi
- Perusterveydenhuollon palvelut: terveyskeskuspalvelut, perheneuvola, puhe-, toiminta- ja fysioterapiapalvelut
- Sosiaalipalvelut: lastensuojelupalvelut, mielenterveys- ja päihdepalvelut
- Erikoissairaanhoito
- Poliisi

Opiskeluhoolto on jatkumo esiopetuksesta perusopetukseen ja edelleen toiselle asteelle. Opiskeluhuollon toimivuutta ja yhteisiä käytänteitä arvioidaan ja kehitetään suunnitelmallisesti opetuksen järjestäjän toimesta. Kouluterveyskyselyt ja

asiakastyytyväisyyskyselyt antavat informaatiota opiskeluhuollollisten toimintojen toimivuudesta.

1.1 Opiskeluhuollon kokonaistarve ja palveluiden mitoitus

Opetussuunnitelman perusteet velvoittavat tarjoamaan oppilaalle riittävät palvelut, joilla turvataan oppimisen edistyminen. Koulupsykologi- ja kuraattoripalveluiden asiakaspohjan mitoituksen tavoitteena on 670 asiakasta/ kuraattoria ja 780 asiakasta/ psykologia kohden. Koulupsykologien henkilöstömitoitukset tulivat voimaan 1.8.2023. Kouluterveydenhuollon henkilöstömitoituksessa käytetään voimassa olevia suosituksia huomioiden suositusten jälkeen voimaan tulleen lain ja asetuksen sekä paikalliset olosuhteet. Asiakaspohjan tavoitteena voidaan pitää 460 asiakasta/terveydenhoitaja ja 2100 asiakasta/lääkäri.

Alla olevassa taulukossa on käytettävissä olevat resurssi (henkilötyövuodet). Resurssia voidaan suunnata joustavasti eri kouluille vaihdellen tarpeen mukaan.

	Koulukuraattori	Koulupsykologi	Terveystenhoitaja	Koululääkäri
Yhtenäiskoulu	0,8	0,8	1,3	0,25
Narvan koulu	0,14	0,14	0,2	0,03
Ylämäen koulu	0,06	0,06	0,1	0,02

1.2 Koulupsykologi

Opiskeluhuollossa koulupsykologi toimii lapsen tasapainoisen kasvun ja kehityksen sekä psyykkisen hyvinvoinnin tukemiseksi yhteistyössä lapsen tai nuoren, perheen, koulun ja muiden verkostojen kanssa. Koulupsykologin työn painopisteenä on ennalta ehkäisevä toiminta, jonka toteutumiseksi lähes puolet koulupsykologin työajasta tulee painottua yhteisölliseen opiskeluhuoltoon.

Koulupsykologin tehtäviin kuuluu:

- Kouluyhteisöjen ja oppimisympäristöjen hyvinvoinnin ja turvallisuuden sekä yhteisöllisen toimintakulttuurin kehittäminen ja edistäminen yhdessä koulujen ja muiden opiskeluhoollon henkilöiden kanssa
- Lapsen ja nuoren hyvinvointiin, kehitykseen, käyttäytymiseen, oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvien tuen tarpeiden arviointi, selvittely sekä tukeminen (mm. psykologiset tutkimukset, neuvottelut, konsultaatiot, tukikeskustelut, ryhmätoiminta)
- Vanhempien ohjaus ja neuvonta lapsen kasvatukseen ja tuen tarpeeseen liittyvissä asioissa (ohjaus tarvittaessa koulun ulkopuolisen tuen piiriin ja jatkotutkimuksiin ja -hoitoon)
- Osallistuminen koulun ja esiopetuksen tukitoimien suunnitteluun sekä opetus- ja kasvatushenkilöstön konsultointi
- Moniammatillinen yhteistyö kuraattorin, koulun henkilökunnan ja kouluterveydenhuollon sekä muiden yhteistyötahojen kanssa (mm. sosiaali- ja terveystoimi, lastensuojelu, kuntouttajat, TAYS, nuorisotoimi)
- Osallistuminen opiskeluhooltotyön ja koulupsykologitoiminnan kehittämiseen sekä muuhun lasten ja nuorten hyvinvointiin liittyvään kehittämistoimintaan.

1.3 Koulukuraattori

Koulukuraattori on ennaltaehkäisevää lastensuojelutyötä tekevä koulun sosiaalityöntekijä, jonka tavoitteena on oppilaiden ja heidän perheidensä hyvinvoinnin sekä oppilaan myönteisen kasvun edistäminen kouluyhteisössä. Koulukuraattori työskentelee oppilaiden koulunkäynnin edellytysten turvaamiseksi sekä kouluyhteisön toimintakyvyn lisäämiseksi. Koulukuraattorin tavoitteena on tukea oppilaiden arjen sujumista ja vuorovaikutussuhteita.

Koulukuraattori tukee oppilaita muun muassa poissaoloihin, käyttäytymiseen, kiusaamiseen, kaverisuhdeongelmiin, perhetilanteisiin, tunne-elämään ja vapaa-aikaan liittyvissä asioissa. Yksilöllisen opiskeluhooltotyön ohella kuraattorin työstä lähes puolet tulee painottua ennalta ehkäisevään yhteisölliseen opiskeluhooltoon.

Koulukuraattorin tehtäviin kuuluu:

- Lapsen, nuoren ja perheiden tapaamiset (tukikeskustelut, neuvottelut)
- Ennaltaehkäisevät työmuodot kuten ryhmätoiminta ja oppituntien pitäminen
- Yhteistyö huoltajien kanssa ja tarvittaessa ohjaus koulun ulkopuolisen avun piiriin
- Moniammatillinen yhteistyö koulun henkilökunnan, koulupsykologin ja kouluterveydenhuollon toimijoiden sekä muiden yhteistyötahojen kanssa (mm. lastensuojelu, nuorisotoimi)
- Tukioppilaiden ohjaaminen opettajan työparina
- Hyvinvointia kartoittavat kyselyt ja niiden pohjalta suunnitellut tukitoimet
- Osallistuminen opiskeluhoitotyön kehittämiseen ja kouluyhteisön hyvinvoinnin edistämiseen yhdessä koulun ja muiden opiskeluhoitotyön henkilöiden kanssa

Keskustelut sekä koulupsykologin että koulukuraattorin kanssa ovat luottamuksellisia ja vapaaehtoisia. Oppilas voi hakeutua koulukuraattorin tai koulupsykologin luokse oma-aloitteisesti tai huoltajien pyynnöstä. Jos huoli lapsen tai nuoren tilanteesta on ilmennyt koulussa, yhteydenotto voi tulla opettajalta, koulunkäynninohjaajalta tai opiskeluhoitoryhmän jäseniltä. Koulupsykologilla, koulukuraattorilla ja kouluterveydenhuollolla on Vesilahdessa omat kirjaamis- ja arkistointijärjestelmänsä.

1.4 Kouluterveydenhuolto

Kouluterveydenhuollon tavoitteena on turvata lapsen ja nuoren terve kasvu ja kehitys terveystarkastusten ja terveystarkastuksen avulla. Tavoitteena on mahdollisimman tasapainoinen ja terveelliset elämäntavat omaksunut aikuinen. Kouluterveydenhuolto on tarkoitettu peruskoululaisille ja heidän perheilleen. Se on lakisääteistä ja maksutonta perusterveydenhuollon ennaltaehkäisevää palvelua, jota on saatavilla pääsääntöisesti koulupäivien aikana koululta. Terveystarkastajan ollessa koululla paikalla, oppilailla on mahdollisuus tulla vastaanotolle ilman ajanvarausta ennalta ilmoitettuna ajankohtana.

Kouluterveydenhuollon tavoitteena on myös:

- Kasvu- ja kehityshäiriöiden sekä piilevien sairauksien löytyminen
- Ammatinvalintaan vaikuttavien terveydellisten seikkojen huomioonottaminen

- Osallistuminen oppimisen, tunne-elämän ja käyttäytymisen ongelmien tunnistamiseen ja selvittämiseen yhteistyössä kodin sekä koulun opiskeluhoitohenkilöstön ja opetushenkilöstön kanssa ja tarvittaessa jatkotutkimuksiin ja -hoitoon ohjaaminen.
- Oppilaan hyvinvoinnin ja terveyden seuraaminen, arviointi ja edistäminen.
- Pitkäaikaissairaalan lapsen omahoidon tukeminen yhteistyössä muiden opiskeluhoillon toimijoiden sekä lapsen hoitoon osallistuvien kanssa.
- Koulun viihtyisyyden, terveellisuuden ja turvallisuuden edistäminen ja seuranta
- Koulutapaturmien ensiavusta huolehtiminen sekä koulussa äkillisesti sairastuneiden hoidon järjestäminen.
- Lisäksi kouluterveydenhuolto huolehtii rokotusohjelman toteutumisesta.

Oppilaalle järjestetään lakisääteiset terveystarkastukset jokaisella vuosiluokalla ja 1., 5., ja 8. vuosiluokalla tarkastus on laaja terveystarkastus. Terveystarkastukset ovat sisällöltään annettujen ohjeiden ja säännösten mukaiset. Laaja tarkastus perustuu oppilaan oman näkemyksen lisäksi vanhempien, opettajan (huoltajan suostumuksella) ja kouluterveydenhuollon arvioon oppilaan hyvinvoinnista. Laajaan tarkastukseen osallistuu sekä terveydenhoitaja että lääkäri, ja vanhempia pyydetään mukaan.

Kouluterveydenhuolto tekee yhteistyötä terveysneuvonnan ja terveystiedon opetuksen välillä lukuvuoden aikana alakoulun osalta seuraavasti: kouluterveydenhoitajan alakoulun tunnit 5.luokalla murrosikään liittyvistä asioista. Yläkoulun 8.luokille voidaan myös järjestää tarvittaessa terveydenhoitajan tunti.

Kouluterveydenhuoltoon ja koululääkäritoimintaan ei kuulu varsinainen sairaudenhoito, paitsi ensiapu koulutapaturmissa ja ensihoito-ohjeet sairastuneille. Koululaisten sairaanhoidolliset asiat hoidetaan pääsääntöisesti kuntien terveysasemilla. Oppilaan huoltajat varaavat tarvittaessa ajan terveysasemalle. Erityisruokavaliot ilmoitetaan suoraan palvelutuottajalle. Ilmoitukset eivät mene enää kouluterveydenhuollon kautta.

Lääkitys koulupäivän aikana

Tyypillisiä pidempiaikaisia lääkitystarpeita koulussa ovat diabeetikoiden lääkityksen järjestäminen. Tavallisia ovat myös ensiapuun tarkoitetut lääkitykset esimerkiksi vaikeasti allergisilla, astmaatikoilla tai epileptikoilla. Myös muut pitkäaikaissairaudet tai

kehitysvammaisuus voivat edellyttää lääkitsemistä koulupäivän aikana. Usein työntekijän tehtävänä on annostella huoltajan toimittama lääkeannos, mikäli se on tarkoitettu koulussa tai aamu- tai iltapäivätoiminnassa otettavaksi. Tällöin ohjeesta ja lääkkeen toimittamisesta vastaa ensisijassa huoltaja ja lääkkeen antamisesta toimintayksikön työntekijä.

Lääkehoidon järjestäminen koulussa

Lääkehoidon toteuttaminen koulussa perustuu oppilaan ja hänen huoltajiensa sekä lääkehoitoa toteuttavan työntekijän ja toimintayksikön johdon väliseen yhteiseen sopimukseen. Kouluja sekä koululaisille järjestettävää aamu- ja iltapäivätoimintaa voidaan pitää niin sanottuina lääkehoidon epätyypillisinä alueina. Näillä epätyypillisillä alueilla lääkehoitoa toteuttavat usein lääkehoitoon kouluttamattomat henkilöt. Sosiaali- ja terveysministeriö on antanut valtakunnalliset ohjeet (STM 2005) lääkehoidon toteuttamisesta erilaisissa toimintaympäristöissä. Opetustoimen lainsäädäntö ei määrittele työntekijöiden lääkehoitoon osallistumista, eikä työntekijöitä siten voida tehtävään velvoittaa. Yhteistyön merkitys lääkehoidon koulutuksen saaneiden terveydenhuollon ammattihenkilöiden kanssa korostuu erityisesti näillä lääkehoitoa toteuttavilla epätyypillisillä alueilla. Ennen suostumuksensa antamista lääkehoitoon ryhtyvälle työntekijälle ja hänen esimiehelleen tulee selvittää lääkitsemiseen liittyvät vastuut ja velvollisuudet. Lääkitsemiseen, silloin kun se on työnantajan hyväksymää toimintaa, liittyvä vastuu ja mahdolliset vahingonkorvauskysymykset ratkaistaan samoin periaattein kuin koulutyössä yleensäkin.

Tarkempi lääkehoito-ohjeistus huoltajille liitteessä 2.

2. Opiskeluhuollon toiminnan muodot

2.1 Yhteisöllinen opiskeluhoito ja sen toimintatavat

Yhteisöllisellä opiskeluhoollolla tarkoitetaan toimintakulttuuria ja toimia, joilla koko oppilaitosyhteisössä edistetään oppilaiden oppimista, hyvinvointia, terveyttä, sosiaalista vastuullisuutta, vuorovaikutusta ja osallisuutta sekä opiskeluympäristön

terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä. Opiskeluhuollon päähuomio on yhteisöllisessä ennaltaehkäisevässä opiskeluhuollossa, johon kaikki kouluyhteisön jäsenet osallistuvat osana heidän päivittäistä toimintaansa. Opetus – ja muu henkilöstö perehdytetään yhteisöllisen työn toimintamalleihin. Ennaltaehkäisyn keinona on ensisijaisesti yhteisöllinen opiskeluhuolto, jolla halutaan tukea koko oppilaitosyhteisöä.

Yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhuollon periaatteista ja toiminnasta tiedotetaan oppilaille, huoltajille, henkilöstölle ja yhteistyötahoille.

Koulun yhteisöllisen opiskeluhoitoryhmän tehtävät mm:

- Kiusaamista, väkivaltaa ja häirintää ehkäisevät ja vähentävät toimet sekä ehkäisevän päihdetyön toteutus yhdessä muiden toimijoiden kanssa
- Koulun yhtenäistä toimintakulttuuria edistävät toimet
- Erilaisten oppimisympäristöjen turvallisuus ja kehittäminen
- Oppilaiden ja huoltajien osallistamisen mahdollistaminen koulun opiskeluhoitosuunnitelman laadintaan ja hyvinvointityöhön
- Nivelvaiheen suunnittelu
- Koulun järjestyssääntöjen päivittämisestä huolehtiminen
- Erilaisten kyselyiden, arvioiden, selvitysten, tarkastusten, tutkimusten hyödyntäminen em. tehtävissä

Oppilaiden ja kouluyhteisön hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta seurataan erilaisilla kyselyillä (esimeriksi kouluterveyskyselyt, TEA-tiedonkeruu, OPA-kysely, KiVa-koulukyselyt, laajojen terveystarkastusten yhteenvedot, oppilailta ja huoltajilta saatava tieto, jne.).

Koulukohtaisen opiskeluhoitoryhmän toimintatavat ja käytännöt

Koulukohtainen yhteisöllinen opiskeluhoitoryhmä vastaa yhteisöllisen opiskeluhuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja toiminnan arvioinnista. Ryhmän tehtävänä on lisäksi ennaltaehkäistä oppimisen esteitä, tukea opettajia kasvatus- ja opetustyössä sekä seurata ja arvioida opiskeluhoollolisten toimenpiteiden vaikutuksia.

Opiskeluhooltoryhmä suunnittelee ja toteuttaa tarvekartoituksen pohjalta opiskeluhoollolliset toimenpiteet koulun tasolle (esim. teemapäivät, tapahtumat, hankkeet).

Opiskeluhooltoryhmää johtaa ja kutsuu koolle koulun rehtori. Opiskeluhooltoryhmään kuuluvat mahdollisuuksien mukaan: rehtori, apulaisrehtori (yhtenäiskoulu), erityisopettaja, koulukuraattori, terveydenhoitaja, koulupsykologi, oppilaanohjaaja (yhtenäiskoulu) sekä nuorisotyöntekijä. Vesilahden kunnan nuorisotoimi suuntaa koulunuorisotyön voimavaroja erityisesti yläkoulun käyttöön ja on omalla panoksellaan kehittämässä yhteisöllistä opiskeluhoitoa koulun arjessa. Opiskeluhooltoryhmään kutsutaan teeman/aiheen mukaan tarvittaessa myös muuta opetushenkilöstöä, asiantuntijoita, oppilaiden edustajia sekä vanhempainyhdistyksen edustajia. Opiskeluhooltoryhmä sopii syksyn alussa lukuvuoden kokousaikataulut. Ryhmä kokoontuu vähintään kerran kuukaudessa. Ryhmän toimintaa ohjaa koulukohtainen opiskeluhoitotoiminnan vuosikello.

Tarpeen mukaan järjestään laajennettu yhteisöllisen opiskeluhooltoryhmän kokous, johon voidaan kutsua huoltajaedustajia, oppilasedustajia, asiantuntijoita, viranomaisia, sosiaalihuollon edustajia jne.

Yhteistyö oppilaan ohjauksessa, koulutuksen siirtymävaiheissa sekä jatko-opintojen suunnittelussa

Perusopetuksessa toteutettavan ohjauksen tavoitteena on, että kaikille löytyy jatko-opiskelupaikka peruskoulun jälkeen. Ohjauksen tulee jatkua yhtenäisesti koko perusopetuksen ajan siten, että kaikki opettajat toimivat yhteistyössä oppilaan opintopolun aikana ja opiskelun nivelvaiheissa (esikoulusta kouluun, 2. luokalta 3. luokalle, alakoulusta yläkouluun ja yläkoulusta toiselle asteelle). Kaikkien opettajien tehtävänä on ohjata oppilasta oppiaineiden opiskelussa sekä auttaa häntä opiskelutaitojen kehittämisessä ja pyrkiä ennaltaehkäisemään opintoihin liittyvien ongelmien syntymisestä. Lisäksi jokaisen opettajan tehtävänä on oppilaiden persoonallisen kasvun, kehityksen ja osallisuuden tukeminen.

Lukuvuoden aikana kaikille oppilaille ja huoltajille annetaan ohjausta ja tietoa perusopetuksen työtavoista, valintamahdollisuuksista ja niiden merkityksestä

tulevaisuudelle. Edelleen huoltajille selvitetään, kuinka ohjaus koulussa on järjestetty sekä miten on hoidettu opiskeluun, opiskeluhuoltoon ja tukipalveluihin liittyvät asiat koulukohtaisesti. Lukuvuoden mittaan järjestettävissä henkilökohtaisissa tapaamisissa, vanhempainilloissa ja muissa tapaamisissa opettajat yhdessä huoltajien kanssa käyvät läpi oppilaan opiskeluun ja valintoihin liittyviä kysymyksiä.

Kouluissamme ohjauksesta vastaa vuosiluokilla 1-6 luokanopettaja ja vuosiluokilla 7-9 oppilaanohjaaja yhdessä muiden opettajien ja opiskeluhuoltohenkilöstön kanssa. 7. luokkien oppilaat suorittavat työelämään tutustumisen koulun sisäisenä työharjoitteluna. 8. ja 9. luokilla oppilaat ovat viikon jakson tutustumassa työelämään itse valitsemassaan työpaikassa. Lisäksi eri oppiaineiden opetussuunnitelmien sisältöihin kuuluu yrittäjyyteen ja työelämän vaatimusten ja taitojen opettamiseen liittyvien asioiden käsittelyä.

Siirtyminen varhaiskasvatuksesta esiopetukseen: Päivähoidosta esikouluun siirryttäessä pidetään helmi-maaliskuussa tiedonsiirtopalaveri, jossa tietoja siirretään varhaiskasvatuksesta esiopetuksenopettajille. Tiedonsiirrossa apuna on tiedonsiirtokaavake. Esiopetukseen siirtyvien vanhemmille järjestetään myös vanhempainilta.

Siirtyminen esikoulusta kouluun: Oppilaaksi ottaminen ja ilmoittautuminen kouluissa on helmi-maaliskuussa. Huoltajat voivat ilmoittaa lapsensa kouluun Wilman kautta. Esiopetuksesta perusopetukseen siirtyminen edellyttää suunnitelmallista yhteistyötä esiopetuksen ja alkuopetuksen henkilöstön kesken.

Ohjaus nivelvaiheessa toteutuu kiinteänä osana koulun muuta toimintaa. Ohjauksesta vastaa esiopettaja yhdessä muiden opettajien kanssa. Vesilahdessa toteutetaan joustavan esi- ja alkuopetuksen toimintamallia. Esiopettajat ja luokanopettajat suunnittelevat yhteistä toimintaa jo esiopetusvuoden aikana. Kouluilla toteutetaan luokkien 0-2 opetuksessa joustavia ryhmittelyä koulun lukuvuosisuunnitelmassa määritellyin tavoin.

Esiopettaja siirtää tarvittavat tiedot nivelvaiheessa luokanopettajalle pääsääntöisesti maaliskuussa. Esiopettaja toimii koollekutsujana tiedonsiirtopalavereissa. Huoltajilla on mahdollisuus olla mukana tiedonsiirtopalavereissa.

Tiedonsiirtopalaverissa on mukana tarvittaessa muitakin koulun moniammatillisen ryhmän jäseniä. Toukokuussa on myös tulevien ekaluokkalaisten tutustumispäivä.

Siirtyminen 2. luokalta 3. luokalle: Ohjaus toteutuu kiinteää osana koulun muuta toimintaa. Ohjauksessa edistetään oppilaiden opiskeluvalmiuksien – ja taitojen kehittymistä sekä tuetaan vähitellen kasvavaa vastuuntuntoa koulutyöstä sekä omista tehtävistä ja tavaroista.

Huhti-toukokuussa pidetään tiedonsiirtopalaveri, missä luokanopettaja siirtää tiedot tulevalle luokanopettajalle. Toisen vuosiluokan lopulla oppimisen arvioinnin pääpaino on oppimisen edistymisen arvioinnissa. Oppilaalle annetaan lukuvuositodistuksen lisäksi myös muuta ohjaavaa palautetta opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Tavoitteena on tuoda esille oppilaan vahvuuksia oppijana ja vahvistaa itsetuntoa ja oppimismotivaatiota. Usein on tarpeen arvioida ja suunnitella yhdessä myös oppilaan tarvitsemaa ohjausta ja tukea. Nivelvaihetta lähestyttäessä korostuu opettajan, oppilaan ja huoltajan välinen vuorovaikutus. On tärkeää, että oppilaan omat arviot ja toiveet sekä huoltajan näkemykset tulevat kuulluiksi.

Siirtyminen alakoulusta yläkouluun: Alakoulusta yläkouluun siirryttäessä on useampia toimia, joiden avulla tavoitellaan mahdollisimman sujuvaa nivelvaiheen siirtymää. 6. luokan keväällä koulukuraattori haastattelee jokaisen oppilaan. Oppilaiden kanssa käydään läpi ajatuksia tulevasta muutoksesta.

Olemme kehittäneet yhdessä opiskeluhuollon kanssa yhteisiä toimintatapoja, jotta meillä olisi mahdollisimman yhtenäinen kasvun- ja opinpolku. Koulujen välillä on yhteistyötä ja ryhmäytymispäiviä jo 5.-vuosiluokasta alkaen. Tämä madaltaa entisestään nivelvaiheen siirtymää ja auttaa oppilaiden ryhmäytymisessä. Keväällä on tiedonsiirtopalaveri. Tulevat luokat tullaan muodostamaan tiedonsiirtopalaverissa saatujen tietojen sekä ryhmäytyspäivissä tehtyjen havaintojen perusteella. Luokkien muodostamiseen vaikuttavat myös mahdolliset tuen tarpeet. Kevätlukukauden lopussa 7. luokan tuleville huoltajille järjestetään vanhempainilta.

Siirtyminen yläkoulusta toiselle asteelle: Yhdeksännellä luokalla oppilaat tutustuvat toisen asteen opintoihin. Oppilaanohjaaja esittelee oppilaanohjauksen luokkatunneilla jatko-opintomahdollisuudet. Oppilaanohjauksen tuntien lisäksi jokainen oppilas käy

ainakin kerran yksilöohjauksessa. Lähialueen oppilaitoksista käy myös oppilaita ja opinto-ohjaajia esittelemässä oppilaitoksiaan. Oppilaat osallistuvat lähialueilla tarjolla oleville koulutusmessuille. Oppilaat käyvät myös oman kiinnostuksensa mukaan tutustumassa eri oppilaitoksiin joko yksin tai pienryhmissä.

Tavoitteena on löytää kaikille mieluinen suunnitelma jatkokoulutukseen. Yhdeksännen luokan aikana järjestetään vanhempainilta yhteistyössä Lempäälän ja lähialueen oppilaitosten kanssa, jossa esitellään jatko-opintomahdollisuuksia. Oppilaskohtaista tukea saavien oppilaiden jatko-opinnot suunnitellaan yksilöllisesti moniammatillisena yhteistyönä tarpeen mukaan. Tukea saaneiden oppilaiden huoltajat täyttävät halutessaan tiedonsiirtolomakkeen toisen asteen opintojen järjestämiseksi ja toimittavat lomakkeen jatko-opintopaikkaan.

Opinto-ohjaaja käy kesällä läpi yhteishaun tulokset ja on yhteydessä sekä nuoreen että huoltajaan, jos jatko-opiskelupaikka jäi yhteishaussa saamatta. Opinto-ohjaaja auttaa jälkihaussa ja ohjaa nuorta tarvittaessa etsivän nuorisotyöntekijän asiakkaaksi. Päättövaiheessa oppilaiden tukena on etsivä nuorisotyöntekijä, jonka työn tavoitteena on olla läsnä nuorten keskuudessa ja tarjota mahdollisuus turvalliseen ja luottamukselliseen aikuiskontaktiin. Etsivä nuorisotyöntekijä pitää yhden oppitunnin 9.luokalla työstään ja kertoo, mitä tapahtuu, jos oppilas ei saa opiskelupaikkaa peruskoulun jälkeen tai opinnot uhkaavat keskeytyä toisen asteen koulutuksessa. Etsivä nuorisotyöntekijä toimii tarvittaessa myös tukihenkilönä jatko-opiskelupaikkaan kohdistuvalla tutustumiskäynnillä.

Yhteistyö oppilaskohtaisen tuen, joustavan perusopetuksen, lastensuojelullisten toimenpiteiden, sairaalaopetuksen sekä muiden hyvinvointia tukevien tahojen yhteydessä

Oppilaalla on oikeus saada opetussuunnitelman mukaista opetusta, oppilaanohjausta sekä riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea heti tuen tarpeen ilmetessä. Oppilasta autetaan koulunkäyntiin liittyvissä vaikeuksissa eri tukimuodoin. Tukimuoto määräytyy yksilöllisesti vaikeuksien laadun ja laajuuden mukaan. Keskeistä on tuen tarpeen varhainen tunnistaminen, tukitoimien aloittaminen ja yhteistyö huoltajien kanssa. Ryhmäkohtaisen tuen piirissä ovat kaikki koulun oppilaat.

Oppilaalla on oikeus saada oppilaskohtaisia tukitoimia viipymättä, jos ryhmäkohtaiset tukimuodot eivät riitä tukemaan hänen oppimistaan tai koulunkäyntiään ja hän tarvitsee säännöllisiä tukitoimia. Oppilaskohtaisia tukitoimia ovat erityisopettajan opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä, erityisopettajan tai erityisluokanopettajan opetus pienryhmässä, erityisluokanopettajan opetus erityisluokassa ja perusopetuslain 31 §:n 1 momentin nojalla oppilaalle annettavat oppilaskohtaiset tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä apuvälineet. Oppilaan oppimista ja koulunkäyntiä voidaan samanaikaisesti tukea sekä ryhmäkohtaisilla tukimuodoilla että oppilaskohtaisilla tukitoimilla.

Yhteistyö lastensuojelullisten toimenpiteiden aikana: Lastensuojelullisten toimenpiteiden aikana oppilaan opetuksen järjestämisessä eri toimijoiden yhteistyön merkitys korostuu. Järjestelyt ja vastuuhenkilöt nimetään aina tapauskohtaisesti. Sijoitetun oppilaan kohdalla tulee ottaa yhteyttä lapsen asioista vastaavaan sosiaalityöntekijään.

Sairaalan lapsen ja nuoren opettaminen: Oikeus opetukseen kuuluu myös sairaalassa oleville lapsille. Perusopetuslain 4 §:n mukaan sairaalan sijaintikunta on velvollinen järjestämään sairaalassa potilaana olevalle oppilaalle opetusta siinä määrin kuin hänen terveytensä ja muut olosuhteet huomioon ottaen on mahdollista.

Perusopetuslain 18 §:n mukaan opetus voidaan järjestää osittain toisin kuin perusopetuslaissa ja sen nojalla säädetään esimerkiksi oppilaan terveydentilaan liittyvistä syistä. Kyseeseen saattaa tulla esimerkiksi opetuksen järjestäminen oppilaan kotona tai oppilaan osallistuminen opetukseen etäyhteyden kautta. Nämä poikkeusjärjestelyt tehdään aina koulun rehtorin päätöksellä yhteistyössä oppilaan, hänen huoltajiensa sekä koulun opiskeluhooltohenkilöstön kanssa. Tällaisissa tapauksissa oppilaalle laaditaan aina henkilökohtainen oppimissuunnitelma.

Sairaalan lapsen ja nuoren opetuksessa yhteistyön tärkeys korostuu. Jos lapsella on terveyteen liittyviä ongelmia, opettaja saa tietoa lääkityksestä, apuvälineistä, terapioiden, kuntoutumiskeinoista jne. keskusteluissa huoltajien ja koulun opiskeluhoitoryhmän kanssa. Huoltajien suostumuksella saa lisätietoa oppilasta hoitavilta henkilöiltä sekä sairaalakoulusta.

Koulu tekee yhteistyötä myös muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa (kuten erikoissairaanhoido ja poliisi).

2.2 Yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestäminen

Yksilökohtaisella opiskeluhuollolla tarkoitetaan yksittäiselle oppilaalle annettavia

- kouluterveydenhuollon palveluja, koulupsykologi- ja -kuraattoripalveluja sekä
- monialaista yksilökohtaista opiskeluhoitoa asiantuntijaryhmissä.

Kun opiskeluhoitotyössä käsitellään yksittäistä oppilasta koskevaa asiaa, asian käsittelyyn voivat osallistua vain ne oppilaan opetukseen ja opiskeluhoollon järjestämiseen osallistuvat, joiden tehtäviin oppilaan asian käsittely välittömästi kuuluu. (Perusopetuslaki 31a § 2 mom.) Yksittäisen oppilaan tuen tarpeen selvittämiseen ja opiskeluhoollon palvelujen järjestämiseen liittyvien asioiden käsittelemistä varten kootaan tapauskohtaisesti monialainen asiantuntijaryhmä.

Yksilökohtaisen opiskeluhoollon järjestämisessä korostuu erityisesti luokanopettajan / luokanvalvojan rooli. Hän on oppilaan lähiohjaaja, joka tuntee oppilaan kokonaisvaltaisesti. Hän seuraa luokkansa oppilaiden opintojen edistymistä ja kehittymistä säännöllisesti sekä ohjaa oppilasta tai hänen huoltajiaan tarvittaessa opiskeluhoollon palvelujen piiriin.

Koulun työntekijällä on oikeus ja velvollisuus ottaa asia puheeksi oppilaan ja huoltajan kanssa, mikäli oppilaan oppimisesta tai hyvinvoinnista herää huoli. Huoli on tärkeä ilmaista ja kysyä taustalla vaikuttavista asioista. Oppilas, opettaja ja huoltaja arvioivat yhdessä tarvitseeko oppilas oppimisen ja koulunkäynnin tukea, opiskeluhoollollista tukea vai molempia. Opettaja voi konsultoida muita opettajia tai opiskeluhoollon henkilöitä. Samalla arvioidaan, voidaanko tilannetta auttaa opiskeluhoollon keinoin.

Monialaisen asiantuntijaryhmän jäsenillä on oikeus pyytää neuvoa tarpeelliseksi katsomiltaan asiantuntijoilta. Konsultaatiota pyytävä saa ilmaista salassa pidettäviä tietoja, jotka ovat välttämättömiä virka-aputehtävän, toimeksiannon tai omaan lukuun

muutoin suoritettavan tehtävän suorittamiseksi. Annettujen tietojen salassapidosta ja suojaamisesta on varmistuttava asianmukaisesti.

Oppilaan omat toivomukset on otettava huomioon häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen ikänsä, kehitystasonsa ja muiden henkilökohtaisten ominaisuuksiensa mukaisesti. Alaikäisellä ja vajaavaltaisella on oikeus kieltää huoltajaa tai muuta laillista edustajaa osallistumasta itseään koskevan asian käsittelyyn ja saamasta huollettavaansa koskevia tietoja painavasta syystä, jos se ei selvästi ole vastoin huollettavan etua. Arvion edun vastaisuudesta tekee opiskeluhuollon henkilöstöön kuuluva sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilö. Huoltajalla ei ole oikeutta kieltää alaikäistä käyttämästä opiskeluhuollon palveluja.

Asian käsittely monialaisessa asiantuntijaryhmässä perustuu oppilaan suostumukseen. Jos oppilaalla ei ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, suostumuksen antaa huoltaja. Oppilaan / huoltajan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella hänen asiansa käsittelyyn voi osallistua tarvittavia opiskeluhuollon yhteistyötahoja tai oppilaan läheisiä. Tarvittavat yhteistyötahot määrittyvät tapauskohtaisesti.

Mikäli oppilas / huoltaja ei anna suostumusta asian käsittelyyn monialaisessa asiantuntijaryhmässä, tämä kirjataan lomakkeeseen. Oppilaan kasvun ja kehityksen vaarantuessa, koulu on velvollinen olemaan yhteydessä sosiaalihuoltolain mukaisten palveluiden tarjoajiin. Monialaisen asiantuntijaryhmän toiminnasta laaditaan lain mukainen opiskeluhohtokertomus.

Tarvittavan opiskeluhuollon järjestämisestä kurinpitotoimen tai oppilaan opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä lukee tarkemmin Työrauha koulussa-suunnitelmassa.

Opiskeluhohtokertomusten laatiminen ja säilytys

Kun yksittäisen oppilaan asiaa käsitellään monialaisessa asiantuntijaryhmässä, asiantuntijaryhmän vastuuhenkilön on kirjattava tarpeelliset tiedot opiskeluhohtokertomukseen. Myös muut asiantuntijaryhmän jäsenet voivat tehdä kirjauksia salassapitovelvoitteiden estämättä. Opiskeluhohtokertomukset kirjataan Wilma-järjestelmän oppilaskohtaisiin muistioihin.

Opiskeluhuoltokertomus laaditaan jatkuvaan muotoon aikajärjestyksessä eteneväksi ja siihen kirjataan yksittäisen oppilaan:

- nimi, henkilötunnus, kotikunta ja yhteystiedot sekä alaikäisen tai muutoin vajaavaltaisen opiskelijan huoltajan tai muun laillisen edustajan nimi ja yhteystiedot;
- asian aihe ja vireille panija;
- opiskelijan tilanteen selvittämisen aikana toteutetut toimet;
- tiedot asian käsittelystä opiskeluhoitoryhmän kokouksessa, kokoukseen osallistuneet henkilöt ja heidän asemansa, kokouksessa tehdyt päätökset, päätösten toteuttamissuunnitelma sekä toteuttamisesta ja seurannasta vastaavat tahot;
- toteutetut toimet;
- kirjauksen päivämäärä sekä kirjauksen tekijä ja hänen ammatti- tai virka-asemansa.

Jos sivulliselle annetaan opiskeluhoitokertomukseen sisältyviä tietoja, asiakirjaan on lisäksi merkittävä, mitä tietoja, kenelle sivulliselle ja millä perusteella tietoja on luovutettu.

3. Turvallinen arki

Perusopetuslain 29 §:n mukaan opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Oppilaan ja opiskelijan terveyden edistämiseksi seurataan myös kouluyhteisön ja opiskeluympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta. Turvalliseen opiskeluympäristöön kuuluu fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen turvallisuus. Opetuksen järjestämisen lähtökohtana on oppilaiden ja koulun henkilökunnan turvallisuuden takaaminen kaikissa tilanteissa. Vesilahden kouluille on laadittu turvallisuussuunnitelmat, jotka sisältävät toimintaohjeet erilaisissa turvallisuuteen liittyvissä tilanteissa. Turvallisuussuunnitelmat sisältävät mm. kriisisuunnitelman ja palo- ja pelastussuunnitelman. Vesilahden kunnan koulujen yhteinen työrauhaan ja turvallisuuteen liittyvä ohje perusopetuslain 35 -36 §:n soveltamiseen on Työrauha

koulussa-suunnitelma. Suunnitelman ohjeet velvoittavat kaikkia opettajia. Ohjeet käydään läpi aina uuden viranhaltijan perehdyttämisessä ja ne ovat nähtävänä koulun opettajanhuoneissa ja kotisivuilla.

Ympäristöterveydenhuollon terveydensuojelulain (763/94) 45 §:n perusteella kouluissa tehdään tarkastukset kolmen vuoden välein. Ryhmään kuuluvat rehtori, terveydenhoitaja, kiinteistöhuollon edustajat ja terveystarkastaja. Tarkastuksessa todettujen puutteiden korjaamista seurataan vuosittain. Poistumisharjoitukset tehdään vähintään kaksi kertaa vuodessa, tarvittaessa yhteistyössä palo- ja pelastustoimen kanssa.

Koulun arkipäivässä oppilaiden turvallisuudesta huolehditaan monin tavoin. Tärkeitä ovat yhteiset säännöt ja välituntivalvonta. Turvallisuutta tuovat kaikista välittäminen, riittävä tiedonkulku, järjestyssääntöjen noudattaminen ja koulun ja kodin yhteistyö.

3.1 Koulun järjestyssäännöt

Oppilaalla on velvollisuus käydä koulua eli osallistua perusopetukseen, jollei hänelle ole erityisestä syystä tilapäisesti myönnetty vapautusta. Oppilaalla on velvollisuus suorittaa oppivelvollisuus siten, että hänellä on perusopetuksen oppimäärää vastaavat tiedot. Oppilaan velvollisuus on myös suorittaa tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytyä asiallisesti toisia kunnioittaen ja huomioiden. Oppilaan tulee noudattaa järjestyssääntöjä.

Jokaisella koululla on järjestyssäännöt, jotka kerrataan ja tarvittaessa päivitetään vuosittain henkilökunnan, oppilaiden ja huoltajien kanssa. Järjestyssäännöillä edistetään koulun sisäistä järjestystä, opiskelun esteetöntä sujumista sekä kouluyhteisön turvallisuutta ja viihtyisyyttä.

Ensisijainen puuttumiskeino on kasvatustalkustelu, jonka koulun opettaja tai rehtori voi määrätä enintään kahdeksi tunniksi. Perusopetuksen osalta jälki-istuntoa saavat antaa koulun opettajat sekä rehtori. Kirjallisesta varoituksesta päättää koulun rehtori. Koulusta ja opiskelusta pidättämisestä koskevat päätökset voi tehdä vain monijäseninen toimielin. Opetuksen järjestäjä seuraa kasvatustalkustelun, kurinpidollisten toimien, häiritsevän ja turvallisuutta vaarantavan oppilaan poistamisen, esineiden ja aineiden haltuunotto-

oikeuden sekä oppilaan tavaroiden haltuunotto-oikeuden käyttöä ja toimien kehittymistä. Koulukohtaiset tiedot käsitellään määräajoin koulukohtaisessa opiskeluhuoltoryhmässä. Kaikki edellä mainitut toimenpiteet ilmoitetaan huoltajalle ja kirjataan opetuksen järjestäjän määräämällä tavalla.

Tarkemmat ohjeistukset järjestyssääntörikkomuksista ja niiden seurauksista ovat Työrauha koulussa- suunnitelmassa.

3.2 Poissaolojen seuraaminen, niistä ilmoittaminen ja niihin puuttuminen

Koulun tehtävänä on puuttua suunnitelmallisesti poissaoloihin ja auttaa oppilaita onnistumaan koulutyössä. Koulun pitää tukea kouluun kiinnittymistä, ehkäistä ja seurata poissaoloja sekä ryhtyä toimiin poissaoloihin puuttumiseen ja taustasyiden selvittämiseen. Yhteinen vastuu koulupäivästä ja yhteistyö sekä poissaolojen ehkäiseminen, suunnitelmallinen seuraaminen ja poissaoloihin puuttuminen on kuvattu opetussuunnitelman luvussa 5.6., ja sitä on tarkennettu poissaoloihin liittyvässä suunnitelmassa: Vesilahden perusopetuksen toimintamalli oppilaiden poissaolojen ehkäisemiseksi, suunnitelmalliseksi seuraamiseksi sekä niihin puuttumiseksi.

3.3 Tapaturmien ehkäiseminen sekä ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus

Koulutapaturmia ehkäistään kartoittamalla riskit ja vaaranpaikat muun muassa sisätiloissa, koulupihoilla ja koulumatkoilla. Eri turvallisuushaasteiden kartoittamiseksi ympäristöä tarkastellaan myös erilaisten käyttäjien ja siellä harjoitettavan toiminnan näkökulmasta.

Tapaturmien ehkäisemiseksi laaditaan riskiarviointi, joka päivitetään säännöllisesti. Koulun kriisisuunnitelmassa on nimetty ensiaputaitoiset työntekijät ja heidän ensiaputaitonsa pidetään ajan tasalla. Hoitoa tarvitseva oppilas ohjataan kouluterveydenhoitajalle/terveysasemalle tai vakavissa tapauksissa tilataan ambulanssi. Tapaturman sattuessa ollaan viipymättä yhteydessä oppilaan huoltajaan. Koululla on vakuutus, joka korvaa koulutapaturmasta johtuvat kulut. Koulutapaturmasta tehdään aina ilmoitus (korvausasiat).

3.4 Tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen

Tupakkatuotteiden hallussapito on kielletty alle 18-vuotialta. Hallussapito- ja käyttökielto on kirjattu koulun järjestyssääntöihin. Koulun järjestyssäännöistä informoidaan oppilaita ja heidän huoltajiaan lukuvuosittain. Tupakkatuotteiden hallussapitoon ja käyttöön kouluaikana puututaan koulun ojentamiskeinoin järjestyssääntörikkeenä. Oppilaiden tupakointiin ja päihdeaineiden käyttöön puututaan heti, kun siitä tulee koululle tietoja/havaintoja. Yhteys otetaan ensin huoltajaan. Oppilaalle tarjotaan tarvittaessa kouluterveydenhoitajan ja koulukuraattorin apua. Lisäksi oppilaita voidaan ohjata myös kunnan päihdesairaanhoidajan vastaanotolle. Koulukohtaisesti sovitaan yhtenäiset käytänteet tilanteisiin puuttumisen osalta. Tupakkatuotteiden käyttö on kielletty perusopetusta antavien oppilaitosten sisätiloissa sekä niiden käytössä olevilla ulkoalueilla. Koulun rehtori ja opettajat ovat velvollisia puuttumaan koulun alueella tupakoimiseen.

Vesilahden kunnan hyvinvointisuunnitelma toimii myös ehkäisevän päihdetyön suunnitelmana. Päihdesuunnitelmaan on kirjattu ennalta ehkäisevä päihdetyö, toimenpiteet, varhainen puuttuminen sekä päihdeasioissa tehtävä yhteistyö. Lisäksi koulujen kriisisuunnitelmissa on kuvattu toimintaohjeet epäiltäessä oppilaan olevan päihtynyt koulupäivän aikana. Kouluterveydenhuollon rooli päihdetyössä on päihteidenkäytön varhainen tunnistaminen, varhainen puuttuminen ja hoitoonohjaus.

Ehkäisevän päihdetyön tavoitteena on hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen yhteisössä. Ehkäisevällä päihdetyöllä vaikutetaan päihteitä koskeviin tietoihin ja asenteisiin, päihdehaitoilta suojaaviin tekijöihin ja niiden riskitekijöihin sekä päihteiden käyttöön ja käytötapoihin. Ehkäisevää päihdetyötä toteutetaan Vesilahden kouluissa oppilaiden kanssa tunneilla (terveystieto + opiskeluhuollon pitämät päihdetunnit), kouluterveydenhuollon tarkastuksissa, vanhemmille suunnatuissa vanhempainilloissa sekä erilaisten yhteistyötahojen ja koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Ehkäisevä päihdetyö on laaja-alaista yhteistyötä, joka keskittyy koulussa erityisesti itsetunnon vahvistamiseen ja varhaiseen puuttumiseen.

3.5 Koulukuljetusten odotusaikoja ja turvallisuutta koskevat ohjeet

Koulumatkakuljetukset hoidetaan perusopetuslain ja -asetuksen mukaan. Koulukuljetuksiin liittyvät menettelytavat, säännöt ja turvallisuusohjeet on kirjattu Vesilahden kunnan koulukuljetusperiaatteisiin. Vesilahden kunnan koulukuljetusperiaatteiden mukaan koulukuljetukseen ovat oikeutettuja 0.–1. luokan oppilaat, joiden koulumatka on pidempi kuin kolme kilometriä ja ne 2.-9. Luokan oppilaat, joiden koulumatka on yli 5 kilometriä. Luokilla 0–6 matkoihin odotuksineen saa kulua aikaa enintään 2,5 tuntia ja luokilla 7-9 enintään 3 tuntia. Liikennejärjestelyt koulujen pihoissa on asianmukaisesti ja turvallisesti järjestetty. Mikäli oppilaan linja-autokortti katoaa, vioittuu tai menee käyttökelvottomaksi, oppilas joutuu maksamaan uuden kortin hinnan.

Kuljetusjärjestelyistä johtuen kuljetusoppilaille saattaa tulla odotusta joko ennen tai jälkeen koulupäivän. Odotusaika on vietettävä koulun rajojen sisäpuolella. Oppilailla on mahdollisuus tehdä läksyjä tätä varten osoitetussa tilassa tai oleskella koulun piha-alueella. Koulun rehtori vastaa odotusaikojen valvonnan organisoinnista. Kouluautoihin nousee ainoastaan noutopaikoiksi osoitetuilta alueilta. Kuljettajilla on oppilaslistat ja autoissa niiden mukaiset paikat. Jos oppilas menee kotiin omin kyydein, vanhempien on ilmoitettava tästä suoraan liikennöitsijälle turhien odottelujen välttämiseksi.

3.6 Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Oppimisympäristöllä tarkoitetaan oppimiseen liittyvää fyysisen ympäristön, psyykkisten tekijöiden ja sosiaalisten suhteiden kokonaisuutta, jossa opiskelu ja oppiminen tapahtuvat. Oppimisympäristön tulee tukea oppilaan kasvua ja oppimista. Sen on oltava fyysisesti, psyykkisesti ja sosiaalisesti turvallinen sekä oikeudenmukainen ja tuettava oppilaan oppimisedellytyksiä ja mahdollisuuksia olla yhteisön jäsen. Väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ehkäisy sekä siihen puuttuminen kuuluu kaikille kouluyhteisössä työskenteleville. Väkivaltaa ja häirintää ehkäistään koulussa samoilla keinoilla kuin kiusaamistakin. Hyvinvointia ja osallisuutta edistävällä koulun toimintakulttuurilla on ennaltaehkäisyssä olennainen rooli. Kouluyhteisön kaikki jäsenet vaikuttavat toiminnallaan yhteiseen hyvinvointiin ja turvallisuuteen sekä hyvän

yhteishengen syntymiseen. Koulussa pyritään kasvattamaan oppilaita hyväksymään erilaisuus ja toimimaan niin, että jokainen yksilö tuntee olevansa hyväksytty koulun yhteisössä.

Kiusaamisella tarkoitetaan sitä, että joku oppilas joutuu toistuvasti saman tai muiden henkilöiden loukkaavan toiminnan kohteeksi. Kiusaajia voi olla yksi tai useampia. Kiusaaminen voi olla esimerkiksi tönimistä, lyömistä, haukkumista, pilkkaamista, yksin jättämistä, ilkeiden asioiden puhumista takanapäin tai mitä tahansa sellaista toimintaa, jolla pyritään tarkoituksellisesti vahingoittamaan tai loukkaamaan toista. Nykyään kiusaamista esiintyy paljon myös sosiaalisessa mediassa.

Kiusaajan ja kiusatun välillä vallitsee voimasuhteiden epätasapaino niin, että kiusattu on puolustuskyvytön kiusaajaan nähden. Kiusaamisesta on erotettava riidat ja erimielisyydet, ne ovat yleensä hetkellisiä, tasaväkisiä kamppailuja eikä niiden kohteeksi joudu aina sama oppilas. Kahden tasavertaisen oppilaan riitatilanteet selvitetään koulussa erilaisin sovittelun keinoin. Selvittelytilanteet toimivat oppilaille myös oppimiskokemuksena, ja heille tulee varata mahdollisuus oppia ja muuttaa itse omaa, ei-toivottavaa käytöstään.

Kiusaamisen suhteen koulussa on nollatoleranssi. Koulussa ei käytetä väkivaltaa - ei fyysistä eikä psyykkistä. Kiusaamisen osalta tavoitteena on sen ennaltaehkäiseminen, kiusaamistapausten löytäminen sekä mahdollisimman nopea asiaan puuttuminen. Peruslähtökohtana on se, että jokaisen koulussa työskentelevän täytyy voida tehdä työnsä rauhallisessa ja turvallisessa ympäristössä sekä ilmapiirissä. Tärkeitä asioita ovat mm. erilaisuuden hyväksyminen ja toisten mielipiteiden sekä arvojen kunnioittaminen. Kouluilla on tunne- ja vuorovaikutustaitojen harjoitteluun materiaalia, ja henkilökunta on koulutettu sen käyttöön.

Kouluyhteisön ilmapiirin tulee mahdollistaa se, että kiusaamiseen liittyvistä tuntemuksista voi kertoa vapaasti ja niiden ilmaisua varten pitää olla kanava, jota pitkin sitä pystytään käsittelemään. Jokainen kiusaamiskokemus otetaan vakavasti ja sen käsittelyn tulee tapahtua mahdollisimman nopeasti. Koulu ei voi kuitenkaan käsitellä sellaisia oppilaiden välisiä konflikteja, jotka tapahtuvat selkeästi koulun toiminnan ulkopuolella vapaa-ajalla. Kuitenkin ne tapaukset, joissa oppilaiden väliset ongelmatilanteet ovat selkeästi nähtävissä myös koulutyössä, tulee koulun siltä osin

selvittää. Kiusaamistapausten käsittelyssä oppilaiden huoltajat on pidettävä ajan tasalla.

Kiusaamisen ehkäiseminen

Kiusaamisen ennaltaehkäisyä toteutetaan jatkuvasti. Ennaltaehkäisy kuuluu sekä koulun toimijoille että kodille. Kiusaamisen ehkäisyssä tunne- ja vuorovaikutuskasvatuksen tukemisella on suuri merkitys. Tärkeää on, että oppilaan elämässä vaikuttavat aikuiset tunnistavat koulukiusaamisen ja tietävät, miten tilanteessa tulee toimia. Henkilöstölle on tarjottava riittävästi perehdytystä kiusaamisilmiön mekanismeista ja arvioinnista sekä niihin puuttumisista. Oppilaita ohjataan arjessa hyvään käytökseen, muiden huomioon ottamiseen, toisten auttamiseen, erilaisuuden hyväksymiseen, heikompien puolustamiseen sekä omien rajojen vaalimiseen ja puolensa pitämiseen. Lisäksi ohjataan oppilasta sanoittamaan ja hallitsemaan tunteitaan sekä käytöstään. Ryhmähenkeä ja oppilaan sellaista käytöstä, jolla on positiivisia seurauksia, vahvistetaan. Opiskeluympäristöstä pyritään luomaan positiivinen ja yhteiseen hyvään pyrkivä, avoin ja suvaitsevainen yhteisö. Aikuisen malli on tässä tavoitteessa ratkaisevan tärkeä.

Kiusaamista voidaan ehkäistä toimilla sekä luokassa että luokan ulkopuolella.

Ennaltaehkäisevät toimet koulun tasolla:

- opettajien välinen yhteistyö, opettajien tiedottaminen ja kouluttaminen
- tehokas ja riittävä välituntivalvonta, välituntivalvojilla huomioliivit (0-6)
- yhteistyö koulun vanhempaintoimikunnan kanssa
- verkostoyhteistyö koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa
- kiusaamiskyselyt
- kummitoiminta (0-6)
- välkkäritoiminta
- tukioppilastoiminta

Ennaltaehkäisevät toimet luokan tasolla:

- luokan yhteiset pelisäännöt
- vuorovaikutustaitojen oppiminen ja harjoittelu ryhmissä
- työmenetelmät, jotka vaativat oppilaiden yhteistyötä
- Hyvän mielen -tunnit, muut ryhmäytystunnit
- sosiaalisten taitojen ryhmät, kaverikerhot
- yhteiset retket ja opintomatkat
- vapaa, keskusteluun ja tunteiden ilmaisuun rohkaiseva ilmapiiri
- yhteistyö opettajan ja vanhempien välillä
- vanhempien keskinäinen yhteistyö

Ennalta ehkäisevät toimet yksilötasolla:

- Myönteisen palautteen ja toivotun käyttäytymismallin kertaaminen
- Opiskeluhuoltohenkilöstön tuki esim. itsetunnon vahvistumiseksi
- sopimukset osapuolten kesken
- kasvatusyhteistyö huoltajien kanssa

Toiminta riita-, väkivalta- ja kiusaamistilanteissa

Jokainen koulussa työskentelevä on velvollinen puuttumaan kiusaamiseen ja riitatilanteisiin havaitessaan niitä ruokalassa, välitunnilla, käytävällä tai luokassa. Kiusaamisen ilmoittamisesta ovat vastuussa niin oppilaat, opettajat kuin koditkin. Koulun henkilökunnan vastuulla on puuttua välittömästi yhteisesti sovitun mallin mukaisesti.

Riita- tai kiusaamistilanteen osapuolet ohjataan rauhalliseen paikkaan. Aikuinen kertoo ensin selkeästi, mitä tilanteessa näki ja havaitsi. Sen jälkeen osapuolet kertovat vuorollaan tapahtumien kulun. Rehellisyyden merkitystä korostetaan. Tarvittaessa

kuullaan silminnäkijöitä tai katsotaan valvontakameroita tosiasiallisten tapahtumien selvittämiseksi.

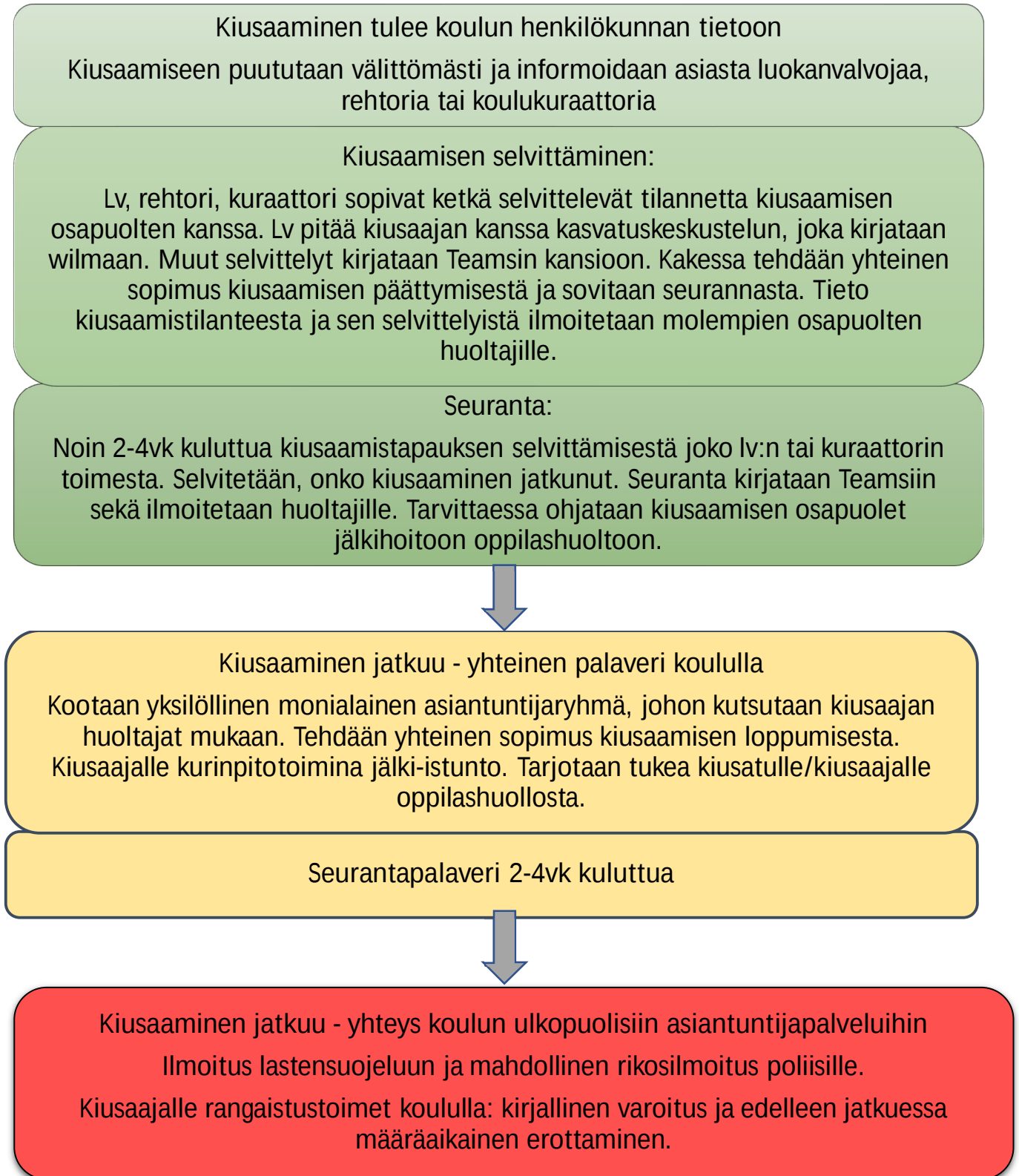
Riitatilanteissa usein selvittely ja kotiin ilmoittaminen riittää. Mikäli riitatilanteessa on käytetty mm. asiatonta kieltä, voidaan oppilas määrätä jälki-istuntoon tai kasvatuskeskusteluun koulun järjestyssääntöjen rikkomisesta. Määräyksen antaa aina asiaa hoitanut opettaja tai rehtori. Vakavissa väkivaltatilanteissa rehtori antaa kirjallisen varoituksen. Rikoslain tunnusmerkit täyttävä toiminta dokumentoidaan ja ilmoitetaan poliisille. Väkivaltatilanteiden selvittelyssä on aina otettava huomioon kaikkien osapuolten oikeusturva. Mikäli oppilaan omaisuudelle (esim. vaatteet) on riitatilanteessa aiheutunut vahinkoa, josta halutaan korvausta, on vahingon kärsineen oppilaiden vanhempien otettava yhteyttä suoraan vahingon aiheuttajan kotiin. Yhteystietojen antamiseen kysytään kuitenkin lupa vahingon aiheuttajan vanhemmilta.

Kiusaamistilanteissa toimitaan rangaistuksen ojentamis- ja kurinpito-ohjeistuksen mukaan, mutta tärkeää on sopia myös seurannasta ja jälkihoidosta. On tärkeää sopia seurantapalaverille aika ja paikka ja tiedottaa siitä myös koteihin. Vakavissa ja pitkään jatkuneissa tapauksissa on vanhemmat hyvä ottaa mukaan selvittelyn eri vaiheisiin. Kiusatulla ja kiusaajalla on mahdollisuus luottamuksellisiin keskusteluihin opiskeluhuollon henkilöstön kanssa.

Opettajan tai rehtorin velvoite on ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan opiskelijan huoltajalle.

Koulujen tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelmissa on kuvattu toimenpiteet tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi sekä häirintään puuttumisen toimintatavat.

Kiusaamistilanteeseen puuttumisen toimintamalli:

3.7 Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa

Kriisi liittyy äkilliseen muutokseen tai kohtalokkaaseen häiriöön ihmisen elämässä. Kriisi käynnistää aina mielessä sopeutumistehtävän ja se herättää paljon erilaisia tunteita. Kriisi on tilanne, jossa ihmisen aikaisemmat kokemukset ja opitut reaktiotavat eivät riitä kriisin ymmärtämiseen ja sen psyykkiseen hallitsemiseen. Kriisit voidaan jakaa traumaattisiin kriiseihin ja kehityskriiseihin. Kriisi saattaa nostaa pintaan myös vaikeita asioita menneisyydestä. Kriisityötä seuraa usein surutyöskentely.

Koulua koskeva kriisi voidaan määritellä oppilaalle tai henkilökunnalle tapahtuvaksi ennakoimattomaksi, kärsimystä aiheuttavaksi muutokseksi tai menetykseksi. Tällaisia kriisejä ovat esimerkiksi oppilaan tai koulun työntekijän äkillinen kuolema, oppilaan tai työntekijän läheisen kuolema, vakava onnettomuus, vakava väkivaltatilanne tai väkivallan uhka.

Vesilahden kouluille on määritelty kriisiryhmä, johon kuuluvat rehtori, apulaisrehtori (yhtenäiskoulu), koulupsykologi, koulukuraattori, kouluterveydenhoitaja sekä erityisopettaja(t). Kriisiryhmää täydennetään tarvittaessa sillä opettajalla, jonka luokkaa asia koskee. Kriisiryhmä pitää huolta siitä, että koulun kriisivalmius on ajan tasalla. Kriisiryhmän tehtävä on olla koordinoimassa kriisityötä kriisin kohdatessa koulua sekä auttaa opettajia luokan kanssa tehtävässä jälkipuinnissa. Kun koulua kohtaa kriisi, tulee asiasta tiedon ensimmäisenä saaneen ottaa yhteyttä rehtoriin ja ilmoittaa tapahtuneesta. Rehtorilla on kokonaisvastuu tilanteesta, kriisiryhmän kokoon kutsumisesta ja auttamistoiminnan käynnistymisestä.

Koulua kohdanneen kriisitilanteen jälkeen kriisiryhmä kokoontuu ja suunnittelee jatkotoimet koulun tasolla. Tarvittaessa voidaan käyttää myös työterveyshuollon palveluja. Kriisiryhmä arvioi yksittäisen oppilaan tai työntekijän tarpeen henkilökohtaiseen keskusteluapuun. Vesilahden kunnan kouluissa on vuosittain päivitettävä turvallisuuskansio, joka sisältää kriisisuunnitelman ja palo – ja pelastussuunnitelman. Kriisisuunnitelma sisältää toimintamalleja eri kriisitilanteita varten, joista tiedotetaan vuosittain henkilöstölle. Kriisisuunnitelmaa arvioidaan ja päivitetään vuosittain opiskeluhuoltoryhmässä.

3.8 Suunnitelma yksinäisyyden vähentämiseksi

Vesilahden kouluissa on useita käytäntöjä yksinäisyyden vähentämiseksi. Näiden käytäntöjen avulla pyrimme luomaan kouluyhteisön, jossa jokainen oppilas tuntee olonsa turvallisiksi, arvostetuksi ja osalliseksi

7.-9.-luokilla toteutettava tukioppilastoiminta on tärkeä osa koulumme yhteisöllisyyden edistämistä. Tukioppilaat toimivat vertaistukena muille oppilaille, auttavat uusien oppilaiden sopeutumisessa ja järjestävät erilaisia tapahtumia ja aktiviteetteja, jotka edistävät yhteisöllisyyttä ja vähentävät yksinäisyyttä.

Hyvää mieltä yhdessä – tunneilla (0.-9.-luokkalaisille) keskitytään tunne- ja vuorovaikutustaitojen opettamiseen. Oppilaat oppivat tärkeitä sosiaalisia taitoja, kuten empatiaa, kuuntelemista ja konfliktinratkaisua. Näiden taitojen avulla oppilaat voivat luoda ja ylläpitää positiivisia ihmissuhteita.

Kiva-kouluohjelma on kiusaamisen vastainen ohjelma, joka edistää positiivista ja turvallista kouluilmapiiriä. Ohjelman avulla pyritään vähentämään kiusaamista ja yksinäisyyttä sekä lisäämään oppilaiden hyvinvointia ja osallisuutta kouluyhteisössä.

Ryhmyttäminen tapahtuu Vesilahden perusopetuksessa vuosikellon mukaisesti. Ryhmyttämisellä pyritään vahvistamaan luokkien ja ryhmien yhteishenkeä. Erilaiset ryhmyttämisspäivät ja - hetket auttavat oppilaita tutustumaan toisiinsa paremmin ja luomaan sosiaalisia verkostoja.

Välituntitoiminta (sporttivälkät, nuorisotoimen järjestämät välituntitempaukset) tarjoaa oppilaille mahdollisuuden osallistua erilaisiin aktiviteetteihin ja peleihin välituntien aikana. Tämä edistää oppilaiden sosiaalista vuorovaikutusta ja vähentää yksinäisyyden kokemuksia.

Koulunuorisotyöntekijä ja kouluvalmentaja ovat tärkeässä roolissa oppilaiden hyvinvoinnin tukemisessa. He tarjoavat oppilaille tukea ja ohjausta sekä järjestävät erilaisia aktiviteetteja.

Kummioppilastoiminta (0.-6.-luokat) edistää yhteisöllisyyttä. Kummioppilaat toimivat tukena ja esimerkkinä nuoremmille oppilaille.

Edistämme oppilaiden osallisuutta toiminnassa ja päätöksenteossa. Opetuksen järjestäjän tehtävä on edistää kaikkien oppilaiden osallisuutta sekä huolehtia siitä, että kaikilla oppilailla on mahdollisuus osallistua koulun toimintaan ja kehittämiseen sekä ilmaista mielipiteensä oppilaan asemaan liittyvistä asioista.

Tarjoamme oppilaille yksilöllistä tukea koulukuraattorin ja psykologin kanssa käytävien keskustelujen muodossa. Tämä tuki auttaa oppilaita käsittelemään tunteitaan ja löytämään keinoja yksinäisyyden vähentämiseksi. Yksilöllinen tuki on tärkeä osa oppilaiden kokonaisvaltaista hyvinvointia.

3.9 Suunnitelma istumisen vähentämiseksi ja fyysisen aktiivisuuden lisäämiseksi

Vesilahdessa noudatetaan Liikkuvan koulun periaatteita. Tavoitteena on lisätä oppilaiden liikettä koulupäivien aikana. Liikkuva koulu - periaatteen mukaan tarkoitus on, että koulussa istutaan vähemmän, tuetaan oppimista toiminnallisilla menetelmillä ja liikutaan välitunneilla. Tuomalla liikkuminen osaksi koulupäivää voidaan lisätä oppilaiden fyysistä aktiivisuutta, edistää oppilaiden tiedollista toimintaa, oppimista, kouluviihtyvyyttä, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä sekä parantaa koulun työrauhaa.

Vesilahdessa koulujen piha-alueet on suunniteltu ja varustettu siten, että ne aktivoivat oppilaita liikkumaan ja leikkimään. Myös koulupäivien rakenne edesauttaa liikkumista, sillä kouluilla on pidentettyjä välitunteja ja sporttivälkkiä. Hyvin organisoitu toiminta ja riittävät resurssit mahdollistavat Liikkuvan koulun periaatteiden toteuttamisen sekä oppitunneilla että välitunneilla.

Toiminnan organisointi ja yhteistyö:

- Liikkuva koulu -toiminta on kirjattu osaksi koulujemme lukuvuosisuunnitelmaa
- Kouluilla on nimetty Liikkuva koulu -vastaava / vastaavat, joiden vastuulla on käytännön toteutus.

- Opettajilla on mahdollisuus osallistua liikunnallisiin tai toiminnallista oppimista edistäviin koulutuksiin.
- Koulupäivän rakenteessa on huomioitu tarvittava aika liikkumiselle: koulussa on pitkiä välitunteja ja sporttivälkkiä.
- Koulut tekevät yhteistyötä kunnan eri hallintokuntien kanssa (opetus-, nuoriso-, liikunta sekä tekninen toimi) liikunnallisen elämäntavan edistämiseksi.
- Kouluterveydenhuollon kanssa tehdään yhteistyötä oppilaiden liikkumisen edistämiseksi (esim. MOVE).
- Oppilaat osallistetaan koulupäivän aikaisen liikkumisen suunnitteluun ja arviointiin.

Resurssointi (tilat ja välineet):

- Liikkuva koulu -toiminnan suunnitteluun ja koordinointiin osallistuville henkilöille on osoitettu erikseen työaikaa.
- Kouluissa kiinnitetään huomiota siihen, että siellä on riittävästi välituntivälineitä, joita oppilaat voivat käyttää välituntien aikana.
- Luokkiin hankitaan mahdollisuuksien mukaan seisontapulpetteja ja aktiivituoleja, jotka mahdollistavat oppilaille ergonomisemman ja aktiivisemman oppimisympäristön.
- Kouluilla liikuntasali on mahdollisuuksien mukaan käytössä välitunneilla välituntiliikunnan edistämiseksi.

Liikkuminen osana opetusta:

- Opettajat pyrkivät mahdollisuuksien mukaan tauottamaan pitkäkestoista paikallaanoloa oppitunneilla: liikuntaa voidaan lisätä oppitunteihin esimerkiksi lyhyillä taukoliikkeillä tai taukojumpalla. Opetukseen voidaan integroida liikuntaa esimerkiksi toiminnallisten menetelmien avulla.
- Opetuksessa hyödynnetään koulun pihaa ja lähiympäristöä oppimisympäristönä.
- Tapahtumakalenterissa on vuosittain toistuvia tapahtumia, jotka innostavat liikkumaan: salibandyturnaukset, yogigasse-turnaukset, jne.

Liikkuminen välitunneilla:

- Kouluissa järjestetään sporttivälkkiä ja välituntiaktiviteetteja, jotka kannustavat oppilaita liikkumaan.

- Kouluissa on koulutettuja välkäreitä, jotka aktivoivat muita oppilaita välituntiliikuntaan.
- Koulujen läheisyyteen tehtyjä liikkumista edistäviä toimintaratoja hyödynnetään välitunneilla.

4. Opiskeluhuollon yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa

Opiskeluhuoltoa toteutetaan yhteistyössä oppilaiden ja huoltajien kanssa. Yhteistyön huoltajien kanssa tulee perustua avoimuuteen, luottamukseen ja arvostukseen. Huoltajat osallistetaan yhteisöllisen opiskeluhuollon suunnitteluun ja toteutukseen. Vanhempainillat, arviointikeskustelut ja Wilma-tiedotteet ovat keskeisiä yhteistyömuotoja ja -kanavia. Opiskeluhuollosta tiedotetaan oppilaille ja huoltajille koulujen yhteisissä tilaisuuksissa, tiedotteissa ja kotisivuilla.

5. Opiskeluhuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen

Opetuksen ja koulutuksen järjestäjäkohtaisesta opiskeluhuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista vastaa monialainen opiskeluhuollon ohjausryhmä. Sillä on keskeinen rooli yhteisöllisen opiskeluhuollon suunnittelussa ja toteuttamisessa. Ryhmä selvittää Vesilahden kunnan opiskeluhuollolliset tarpeet koulukohtaisten opiskeluhoitoryhmien, koulujen henkilökunnan, huoltajien ja oppilaiden avulla.

Opiskeluhuollon ohjausryhmän kutsuu koolle sivistysjohtaja. Ohjausryhmässä voivat olla esimerkiksi varhaiskasvatuksen johtaja, siivous- ja ruokapalvelupäällikkö, vapaa-ajan

koordinaattori, hyvinvointikoordinaattori, sosiaalitoimen edustaja, teknisen toimen edustaja, koulujen rehtorit, koulukuraattori, koulupsykologi, kouluterveydenhuollon esimies, kouluterveydenhoitaja, koululääkäri, opinto-ohjaaja, erityisopettajien edustaja, koulupoliisi, seurakunnan nuorisotyön edustaja sekä lasten- ja nuorisopsykiatrian edustaja. Ryhmä kokoontuu tarpeen mukaan 1–2 kertaa vuodessa. Opetuksen järjestäjä vastaa yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen opiskeluhuoltopalveluista vastuussa olevien viranomaisten kanssa opiskeluhuollon kokonaisuuden omavalvonnan toteutumisesta.

Opiskeluhuoltosuunnitelma on laadittu yhteistyössä koulun henkilöstön, oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa. Opiskeluhuoltosuunnitelma on kaikkien Vesilahden koulujen yhteinen. Suunnitelma tarkistetaan vuoden kuluessa siitä, kun kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on tarkistettu. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma hyväksytään Vesilahden kunnan kunnanvaltuustossa ja tarkistetaan noin viiden vuoden välein.

LIITE 1: Yhteisöllisen opiskeluhuollon vuosikello

Teemoja yhteisöllisen opiskeluhuoltoryhmän käsittelyyn:

- 3. ja 6. luokkien oppilaille kuraattorin tekemät kiusaamiskyselyt ja ilmapiirikyselyt 7. luokan syksyllä
- 20.9. tilastointipäivän huomiointi, syyslomaan mennessä HOJKS:t ja HOPS:t
- turvallisuuskansion päivittäminen syyskuun loppuun mennessä
- psyykkisen oirehduksen varhainen tunnistaminen sekä psyykkisen kehityksen tukeminen
- vanhempainkahvilatoimintaa syksyille/keväälle
- päihdekasvatusta kaikille 5.-luokkalaisille kuraattorin ja terveydenhoitajan toimesta,
- päihdekasvatusvierailu 7.-8.-luokkalaisille, apulaisrehtori tekee varaukset
- vuosiluokkien läpikäynti ilman yksittäisten oppilaiden nimiä
  - Opettajilla apuna lista muutamasta teemasta, joiden osalta voivat miettiä oman luokan tilannetta. Näitä teemoja voisi olla esim. ilmapiiri, kaveritaidot, kiusaaminen, tunnetaidot, osallisuus, onnistumiset ja vahvuudet ym. Nouseeko jokin tietty teema huolen aiheeksi, tarvitseeko opiskeluhuollon tukitoimia?
  - Opettajat voisivat myös tehdä luokan kanssa kartoituksia/kyselyitä eri teemojen käsittelyä varten
- ryhmäytyminen ja nivelvaiheyhteistyö
- järjestyssäännöt
- psykologin ja kuraattorin pinnalla olevat huolet, kerhotoiminta (sosiaalisten taitojen ryhmä jne.), tarkennetaan mitä ryhmiä on tarjolla opettajille
- poissaolokäytänteet, tämän seuranta henkilöstön kanssa
- kouluterveyskysely

- kummiluokkatoiminta ja yhteistyö nuorisotyön kanssa: 7. luokilla nuoriso-ohjaaja koko lukuvuoden, tukioppilaat tässä mukana
- varhaiskasvatus/esiopetus nivelvaihe - psykologi, erityisluokanopettaja, esiopettaja ja neuvolan terveydenhoitaja mukaan tähän helmi-maaliskuussa
- luokkien nivelvaihe/yläkoulun erityisopettajat mukaan erityisen tuen päätöksissä huhti-/toukokuu, Ylämäen ja Narvan oppilaiden huomioiminen

Olemassa olevat käytänteet osallisuuden edistämiseksi:

- kodin ja koulun päivä
- Nurkka/nuorisotyö
- välkkäritoiminta
- sporttivälkät
- aamukerhot 0-6
- kummitoiminta
- oppilaskunta
- vanhempaintoimikunta
- tukioppilastoiminta

Hyvinvointia lisäävät:

- yhteistyö ulkopuolisten tahojen kanssa
- oppilaiden ja huoltajien osallistaminen
- sosiaalisten taitojen ryhmät, kaverikerhot ja muu kerhotoiminta
- läksyparkki 7-9

- KiVa-koulutoiminta 0-6, Hyvää mieltä yhdessä-ohjelma 0-9
- Move!
- sporttivälkät ja tukioppilastoiminta 7-9 luokkalaisille

Yksilöllisessä opiskeluhuollossa huomioitavia asioita:

- akuutit asiat
- Poissaoloseuranta

Lukuvuoden runko, jota koulukohtaisesti syksyisin päivitetään kouluilla yllä olevien asioiden mukaisesti:

ELOKUU

- opiskeluhuollon lukuvuosisuunnitelman laadinta yhteisöllisessä oppilashuollossa
esim. vuotuiset teemat, painopisteet, vuosikello
- opiskeluhuollon esittely/oppilashuoltotiedote oppilaille/huoltajille (elo-syyskuu)
/ kuraattori + psykologi
- nuorisotoimen kumminuorisotyö alkaa

SYYSKUU

- turvallisuuskansion päivitykset
- hyvinvointipäivän suunnittelu
- Erityistä huomiota tarvitsevat oppilaat

LOKAKUU

- luokkien läpikäynti, opettaja tekee huolikartoituksen (Wilma tukivälilehden merkinnät)
- kiusaamiskysely 6.luokat

MARRASKUU

- 6. lk kyselyiden läpikäynti
- ilmiöt opiskeluhoitoryhmässä

JOULUKUU

TAMMIKUU

- 8. lk hyvinvointipäivä
- 5. lk päihdekasvatus

HELMIKUU

- 3. luokkien kiusaamiskysely
- yhteishaku 9.lk (liitteet, lausunnot opolle tammikuun loppuun mennessä)
- 6.luokkien kuraattorin haastattelut yläkouluun siirtymistä varten

MAALISKUU

- yhteishaku: 9. lk
- ilmiöt oppilashuoltoryhmässä
- tiedonsiirto 6.lk:n opettajilta tulevien 7. luokkien luokanvalvojille sekä oppilashuollolle

HUHTIKUU

- 8. lk opinto-ohjaajahaastattelut oppilaskohtaisen tuen oppilaille - opo mukaan jo arviointikeskusteluihin/HOJKS- palaveriin
- 8. lk mahdollisesti tarvittavista oppimisvaikeustutkimuksista/jatko-opintolausunnoista tieto koulupsykologille (huhti-toukokuu)
- 1. ja 5. lk mahdollisesti tarvittavista oppimisvaikeustutkimuksista tieto koulupsykologille (huhti-toukokuu)

- ryhmäjaot 7.luokalle, 6. luokkien erityisen tuen päätösten tarkastaminen moniammatillisesti (huhti-toukokuu)
- 2. ja 6. luokalta siirtyvien nivelvaiheen palaverit

TOUKOKUU

- eskareiden/1. luokkien/6. luokkien tutustumispäivä
- Lammasniemi-päivä
- opiskeluhuoltosuunnitelman arviointi

KESÄ-HEINÄKUU

- 9. lk jälkiohjaus ja tiedonsiirto, opo ja etsivä nuorisotyö

LIITE 2: TIEDOTE HUOLTAJILLE VESILAHDEN KUNNAN KOULUISSA OLEVISTA LÄÄKEHOIDON KÄYTÄNNÖISTÄ

Oppilaan lääkehoitoa toteutetaan ensisijaisesti kotona ja oppilaan lääkeshoidosta vastaa oppilasta hoitava lääkäri. Jos oppilaan lääkitystä ei pystytä toteuttamaan ainoastaan kotioiloissa, on Vesilahden kunnan kouluissa käytössä lääkehoitosuunnitelma. Lääkehoitosuunnitelmaan kirjataan tiedot lääkkeestä ja lääkeshoidosta, lääkehoitoon perehdyttäminen ja lääkehoitoon liittyvät toimenpiteet ja seuranta.

Kouluissa oppilaalle annetaan siis ainoastaan välttämättömiä, lääkärin määräämiä lääkkeitä. Huoltajien tulee toimittaa oppilaan lääkkeit kouluun alkuperäispakkauksissa, lääkärin määrittämien annosteluohjeiden kera. Jokaisessa lääkepakkauksessa tulee olla selkeästi merkattuna oppilaan etu- ja sukunimi. Koulupäivän aikana henkilökunta annostelee oppilaalle lääkkeen.

Tavallisimmin koulupäivän aikana tarvittavat lääkkeit ovat pitkäaikaissairaiden oppilaiden lääkeshoidossa käytettyjä lääkkeitä tai akuuteissa tilanteissa tarvittaessa käytettäviä lääkkeitä.

Oppilaan yksilöllinen lääkehoitosuunnitelma tehdään yhdessä oppilaan huoltajien, koulun henkilöstön ja tarvittaessa myös muiden oppilasta hoitavien tahojen kanssa.

Mikäli oppilaalla on jokin pitkäaikaissairaus, joka altistaa oppilaan ensiapuherkäksi, asiasta keskustellaan huoltajien kanssa ja se kirjataan myös koulukohtaiseen lääkehoitosuunnitelmaan, jotta riskin tiedostaa koko kyseisen koulun henkilöstö. Koulun henkilöstö on vaitiolovelvollinen niin oppilaskohtaisen kuin myös koulukohtaisen lääkehoitosuunnitelman asioista.

Infektioiden hoitoon tarkoitettut lyhytaikaiset lääkkeit (antibiootit, silmätipat) hoidetaan pääsääntöisesti oppilaan kotona. Huoltajien toivotaan pyytävän oppilaan lääkäriltä mahdollisimman pitkävaikutteinen lääkekuuri, ettei koulupäivän aikana lääkitystä tarvitsisi antaa. Jos lyhytaikaista lääkitystä on välttämätöntä antaa koulupäivän aikana, tulee näidenkin lääkkeiden olla lääkärin määräämiä ja myös niistä tehdään oppilaalle yksilöllinen lääkehoitosuunnitelma.

Turvallisen lääkehoidon antaminen koulupäivän aikana perustuu tiiviiseen yhteistyöhön huoltajien ja koulun henkilökunnan välillä. Huoltajien vastuulla on oman lapsen terveydentilaan ja tarvittavin osin myös lääkehoitoon perehdyttäminen ja lapsen lääkityksessä mahdollisesti tapahtuvista muutoksista ilmoittaminen kouluun.

Tarvittaessa lisätietoja lääkehoitosuunnitelmasta voi kysyä koululta.